

นโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงาน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
1. หลักเกณฑ์ในการกำหนดหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงาน	6
2. วัตถุประสงค์	6
3. ขอบเขตการถือปฏิบัติ	6
4. คำอธิบายศัพท์	6
5. หลักการและนโยบายบัญชีทั่วไป	9
หน่วยงานที่เสนอรายงาน	9
งบการเงิน	9
ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน	9
ความเข้าใจได้	9
ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	10
ความมีนัยสำคัญ	10
ความเชื่อถือได้	10
การเปรียบเทียบกันได้	11
การบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง	11
รอบระยะเวลาบัญชี	11
การดำเนินงานต่อเนื่อง	11
การโอนสินทรัพย์และหนี้สินระหว่างหน่วยงาน	11
รายการพิเศษ	12
รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	12
6. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์	13
การรับรู้สินทรัพย์	13
การวัดมูลค่าสินทรัพย์	14
ประเภทของสินทรัพย์	16

7. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินและส่วนทุน	23
การรับรู้หนี้สิน	23
การวัดมูลค่าหนี้สิน	25
ประเภทของหนี้สิน	25
ส่วนทุน/สินทรัพย์สุทธิ	28
8. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับรายได้	30
การรับรู้รายได้	30
การวัดมูลค่ารายได้	30
ประเภทของรายได้	30
9. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย	33
การรับรู้ค่าใช้จ่าย	33
ประเภทของค่าใช้จ่าย	33

ภาคผนวก 1 รูปแบบงบการเงิน

ภาคผนวก 2 ตารางการกำหนดอายุการใช้งานและอัตราค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร

บทนำ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2477 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตลาดวิชาเพื่อการศึกษาด้านกฎหมายและการเมืองสำหรับประชาชนทั่วไป โดยใช้ชื่อในขณะนั้นว่า "มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง" เป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งเป็นแห่งที่สองของประเทศไทยและมีประวัติศาสตร์ผูกพันกับพัฒนาการทางการเมืองและความเป็นไปของชาติตลอดจนเรื่องของรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย โดยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมกับสถานการณ์มาโดยตลอดเพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ต่อมาจึงได้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 กำหนดให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ต่อมาในปี 2541 มีประกาศพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ทำให้ "ทบวงมหาวิทยาลัย" เปลี่ยนเป็น "สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา" สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงมีสถานะเป็นส่วนราชการ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

บทบาทและภารกิจของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 มาตรา 7 กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงเป็นสถาบันทางวิชาการมีพันธกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรนานาชาติ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถยึดมั่นในความเป็นธรรม การปกครองระบอบประชาธิปไตย การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ให้บริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนวิถีชีวิตไทย การรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย การสร้างค่านิยมที่เน้นประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งอยู่บนที่ดินราชพัสดุ ที่ดินรับบริจาค และที่ดินที่ซื้อเพิ่มภายหลัง ประกอบด้วย 4 วิทยาเขต ศูนย์บริการปฐมภูมิ และ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร (บางกระเจ็ด) มีรายละเอียดดังนี้

1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ตั้งอยู่เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร บนที่ดินราชพัสดุ
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี บนที่ดินราชพัสดุ
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์พัทยา ตั้งอยู่เลขที่ 39/4 หมู่ 5 ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี บนที่ดินราชพัสดุ
4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ตั้งอยู่เลขที่ 248 หมู่ 2 ถนนลำปาง-เชียงใหม่ ตำบลปง-ยางคก อำเภอกันทร จังหวัดลำปาง บนที่ดินที่ได้รับบริจาค

5. ศูนย์บริการปฐมภูมิ คณะแพทยศาสตร์ (ห้วยยอด) ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี บนที่ดินที่ได้รับบริจาค

6. สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ สิรินคร ศูนย์บางกระดี ตำบลบางกระดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี บนที่ดินที่ได้จากการซื้อ

สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยการกำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับ และประกาศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน รวมถึงวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดหารายได้ การจัดหา ประโยชน์ การลงทุน อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ประกอบด้วย

1. เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
2. เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่เกิดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย
3. เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัย รวมถึงผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่มหาวิทยาลัย
4. รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุน และจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
5. รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ที่ราชพัสดุ หรือจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุซึ่งมหาวิทยาลัยปกครองดูแลหรือใช้ประโยชน์
6. รายได้หรือผลประโยชน์อื่น ๆ

หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงาน

หลักการและนโยบายการบัญชี (Accounting Policies) ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) ถือปฏิบัติตามนโยบายการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ และผังบัญชีตลอดจนแนวปฏิบัติทางการบัญชีของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ประยุกต์ให้เป็นไปตามผังบัญชีมาตรฐานและแนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เพื่อใช้ในการจัดทำงบการเงินในภาพรวมของมหาวิทยาลัย นำส่งให้กรมบัญชีกลางนำไปจัดทำงบการเงินในภาพรวมของประเทศสำหรับการจัดสรรงบประมาณในปีถัดไป

1. วัตถุประสงค์

หลักการและนโยบายบัญชียกขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นแนวทางในการกำหนดระบบบัญชีและจัดทำงบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปตามเกณฑ์คงค้างได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปในกรอบมาตรฐานเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการจัดทำงบการเงินในภาพรวมของมหาวิทยาลัย

1.2 เป็นแนวทางสำหรับผู้ตรวจสอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงินของหน่วยงานว่าได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบหลักการและนโยบายบัญชีที่มหาวิทยาลัยกำหนด

1.3 ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่แสดงในงบการเงิน ซึ่งจัดทำขึ้นตามหลักการและนโยบายบัญชีที่มหาวิทยาลัยกำหนด และสามารถนำงบการเงินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันได้

2. ขอบเขตการถือปฏิบัติ

2.1 ให้ยกเลิคนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงาน ฉบับที่ 1 และใช้หลักการและนโยบายบัญชียกขึ้นนี้แทน

2.2 หลักการและนโยบายบัญชีที่กำหนดนี้จะใช้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. คำอธิบายศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้ในหลักการและนโยบายบัญชียกขึ้นนี้มีความหมายโดยเฉพาะดังต่อไปนี้

3.1 **ค่าใช้จ่าย** หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี ในรูปของกระแสออก (Outflow) หรือการลดลงของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์สุทธิลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการจัดสรรส่วนทุนให้กับเจ้าของ

3.2 **งบการเงินรวม** หมายถึง งบการเงินแสดงภาพรวมในระดับมหาวิทยาลัย โดยรวมงบการเงินของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3.3 **นโยบายการบัญชี** หมายถึง หลักการโดยเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือวิธี

ปฏิบัติที่หน่วยงานใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

3.4 ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ หมายถึง ศักยภาพในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดแก่หน่วยงานทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.5 มูลค่ายุติธรรม หมายถึง จำนวนเงินที่มีการตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์หรือชำระหนี้สินในขณะที่ยังสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน และสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

3.6 มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ หมายถึง จำนวนเงินที่คาดว่าจะขายได้ตามปกติของหน่วยงานหักด้วยต้นทุนส่วนเพิ่มที่จะผลิตให้เสร็จ (สำหรับสินค้าที่อยู่ระหว่างการผลิต) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อให้ขายสินค้านั้นได้

3.7 มูลค่าที่ตราไว้ หมายถึง ราคาที่ตราไว้บนเหรียญ ธนบัตร พันธบัตร ตั๋วเงิน หุ้นกู้หรือหลักทรัพย์อื่น โดยไม่รวมดอกเบี้ยหรือเงินปันผลสะสม ราคาที่ตราไว้ไม่จำเป็นต้องเท่ากับราคาที่น่าออกขายหรือราคาที่ได้คืนในเวลาต่อมา

3.8 ราคาทุน หมายถึง การบันทึกสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่จ่ายไปหรือบันทึกด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งทีนำไปแลกเปลี่ยนมา ณ เวลาที่ได้มาซึ่งสินทรัพย์นั้น และการบันทึกหนี้สินด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการก่อภาระผูกพันหรือบันทึกด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของหน่วยงาน

3.9 รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีความสำคัญ

3.10 รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีในรูปของกระแสเข้า (Inflow) ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์สุทธิเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมการเพิ่มขึ้นของเงินทุนที่ได้รับจากเจ้าของ

3.11 วิธีเส้นตรง หมายถึง วิธีหนึ่งของการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์การตัดบัญชีค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหรือบัญชีส่วนลด สวนเกินมูลค่าพันธบัตรหรือหุ้นกู้โดยการหารจำนวนมูลค่าที่ต้องการตัดบัญชีด้วยอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์หรือจำนวนงวดที่ต้องการปันส่วน วิธีนี้จะทำให้ได้ค่าใช้จ่ายตัดบัญชีในแต่ละงวดที่มีจำนวนเท่ากัน

3.12 ศักยภาพในการให้บริการ หมายถึง ชีตความสามารถของสินทรัพย์ในการส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.13 สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ในอดีตและคาดว่าจะทำให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต หรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นแก่หน่วยงาน

3.14 สินทรัพย์ถาวร หมายถึง สินทรัพย์อันมีลักษณะคงทน ที่ใช้ในการดำเนินงานและใช้ได้นานกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติได้มีไว้เพื่อขาย

3.15 สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้และไม่มีรูปธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานถือไว้เพื่อใช้ในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการเพื่อให้ผู้อื่นเช่าหรือเพื่อ

วัตถุประสงค์ในการบริหารงาน

3.16 สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง สินทรัพย์ที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อดังนี้

1) สินทรัพย์ที่หน่วยงานคาดว่าจะรับรู้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น หรือถือสินทรัพย์ไว้เพื่อขายหรือเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของหน่วยงาน

2) สินทรัพย์ที่หน่วยงานถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการค้าหรือถือไว้ในระยะสั้น และคาดว่าจะรับรู้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน

3) เงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด

3.17 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เข้าลักษณะตามคำนิยามของสินทรัพย์หมุนเวียน

3.18 ส่วนทุน /สินทรัพย์สุทธิ หมายถึง มูลค่าสุทธิคงเหลือในสินทรัพย์ของหน่วยงานหลังหักหนี้สินแล้ว

3.19 หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของหน่วยงานซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ในอดีตและการชำระภาระผูกพันนั้นจะส่งผลให้หน่วยงานต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการ

3.20 หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง หนี้สินที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1) หน่วยงานคาดว่าจะชำระหนี้สินภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของหน่วยงาน

2) หนี้สินถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน

3.21 หนี้สินไม่หมุนเวียน หมายถึง หนี้สินที่ไม่เข้าลักษณะตามคำนิยามของหนี้สินหมุนเวียน

3.22 หน่วยงานทางเศรษฐกิจ หมายถึง กลุ่มของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่ควบคุมหนึ่งหน่วยงานและหน่วยงานที่ถูกควบคุมหนึ่งหน่วยงานหรือมากกว่า

3.23 หลักทรัพย์เพื่อขาย หมายถึง เงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดซึ่งไม่ถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้าและในขณะเดียวกันไม่ถือเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด หรือเงินลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วม หลักทรัพย์เพื่อขายสามารถแยกเป็นเงินลงทุนระยะสั้น หรือเงินลงทุนระยะยาว

3.24 หลักทรัพย์เพื่อค้า หมายถึง เงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดที่หน่วยงานถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะขายในอนาคต อันใกล้ทำให้หน่วยงานถือหลักทรัพย์นั้นไว้เป็นระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อหากำไรจากการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ ดังนั้นหลักทรัพย์เพื่อค้าจึงมีอัตราการหมุนเวียนสูง

3.25 หลักทรัพย์หรือเงินลงทุนในความต้องการของตลาด หมายถึง หลักทรัพย์หรือเงินลงทุนอื่นที่มีการซื้อขายในตลาด ซื้อขายคล่อง จึงทำให้สามารถกำหนดมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์หรือเงินลงทุนนั้นได้ในทันที มูลค่ายุติธรรมจะถือว่าสามารถกำหนดได้ในทันทีหากราคาขายหรือราคาเสนอซื้อหรือเสนอขายมีการเผยแพร่ที่เป็นปัจจุบันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือตลาดหลักทรัพย์อื่นที่ทำการเผยแพร่ราคาต่อสาธารณชน

3.26 อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ หมายถึง อำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ

นโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของหน่วยงาน แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว

4. หลักการและนโยบายบัญชีทั่วไป

4.1 หน่วยงานที่เสนอรายงาน หมายถึง หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยงานที่เสนอรายงาน จะต้องจัดทำงบการเงินส่งให้มหาวิทยาลัย เพื่อจัดทำงบการเงินของมหาวิทยาลัยในภาพรวม ได้แก่หน่วยงานทั้งหมดที่อยู่ในความควบคุมของมหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 4.1.1 กลุ่มที่จัดการเรียนการสอน เช่น คณะฯ วิทยาลัยฯ
- 4.1.2 กลุ่มสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ศูนย์ สำนัก สถาบัน
- 4.1.3 กลุ่มที่มีลักษณะพิเศษในการดำเนินงาน เช่น โรงพยาบาลฯ โรงเรียนอนุบาลฯ

4.2 งบการเงิน

4.2.1 งบการเงินที่จัดทำขึ้นมีเป้าหมายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และสนองความต้องการข้อมูลร่วมของผู้ใช้งบการเงินทุกประเภท ซึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว

4.2.2 หน่วยงานจะต้องจัดทำงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย

- (1) งบแสดงฐานะการเงิน
- (2) งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
- (3) งบกระแสเงินสด
- (4) หมายเหตุประกอบงบการเงิน

รูปแบบงบการเงินดังกล่าว ปรากฏในภาคผนวก 1

4.2.3 งบการเงินที่จัดทำขึ้นของหน่วยงานจะต้องเป็นงบการเงินรวมทั้งรวมเงินทุกประเภทและรวมทุกหน่วยงานย่อยที่อยู่ภายใต้หน่วยงานเช่น โครงการ กองทุน และอื่นๆ

4.2.4 งบการเงินนี้เป็นการแสดงภาพรวมในระดับมหาวิทยาลัย โดยงบการเงินของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) เป็นผู้ตรวจสอบรับรองงบการเงิน หรือสำนักงานตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นผู้ตรวจสอบงบการเงิน เพื่อให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียมั่นใจว่าข้อมูลในงบการเงินถูกต้องเชื่อถือได้ตามที่ควร

4.3 ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

ลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความมีนัยสำคัญ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้

4.3.1 ความเข้าใจได้

ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลที่ซับซ้อนแต่ถ้าเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจก็ไม่ควรละเว้นที่จะแสดงในงบการเงิน จึงต้องมีข้อสมมติว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชี

4.3.2 ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้เมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและความมีนัยสำคัญของข้อมูลนั้น

4.3.3 ความมีนัยสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณาว่ารายการใดมีนัยสำคัญหรือไม่ ให้พิจารณาว่าหากละเว้นไม่เปิดเผยหรือเปิดเผยผิดพลาดจะมีผลทำให้งบการเงินผิดไปจากความเป็นจริง และมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจและการวิเคราะห์ของผู้ใช้งบการเงิน

เกณฑ์การแสดงผลข้อมูลที่มีนัยสำคัญนั้น ให้ควรพิจารณาว่า รายการที่มีนัยสำคัญโดยลักษณะของรายการ ควรแยกแสดงรายการนั้นในงบการเงิน แต่รายการที่มีนัยสำคัญโดยขนาดและลักษณะรายการเหมือนกันควรแสดงรวมกัน

4.3.4 ความเชื่อถือได้

(1) ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งข้อมูลที่เชื่อถือได้จะต้องเป็นข้อมูลที่ไม่มีความผิดพลาดอย่างมีนัยสำคัญ และต้องเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่ไม่มีความลำเอียงและสามารถกำหนดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ

(2) การแสดงรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีจะต้องแสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ มิใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เนื้อหาของรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีอาจไม่ตรงกับรูปแบบทางกฎหมายหรือรูปแบบที่ทำขึ้นก็ได้

(3) ข้อมูลที่มีความเป็นกลางจะทำให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ งบการเงินจะขาดความเป็นกลางเมื่อหน่วยงานที่เสนอรายงานให้ข้อมูลที่มีผลทำให้ผู้ใช้งบการเงินเบี่ยงเบนการตัดสินใจไปตามความต้องการของหน่วยงานนั้น

(4) ในการจัดทำงบการเงิน หน่วยงานจะต้องใช้ความระมัดระวังในเรื่องความไม่แน่นอนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการเก็บหนี้ การประมาณอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร เป็นต้น หน่วยงานอาจแสดงความไม่แน่นอนดังกล่าว โดยการเปิดเผยถึงลักษณะผลกระทบ รวมถึงการใช้ดุลยพินิจในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอน เพื่อมิให้สินทรัพย์หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป และมีให้หนี้สินหรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป

(5) ข้อมูลในงบการเงินที่เชื่อถือได้ต้องมีความครบถ้วนภายใต้ข้อจำกัดของความมีนัยสำคัญและต้นทุนการจัดทำ การไม่แสดงรายการบางรายการอาจทำให้ข้อมูลมีความผิดพลาดหรือจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด

4.4 การเปรียบเทียบกันได้

ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของหน่วยงานในรอบระยะเวลาต่างกัน เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น และยังสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างหน่วยงานเพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ดังนั้นการวัดมูลค่าและการแสดงผลกระทบทางการเงินของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติภายในหน่วยงานเดียวกันแต่ต่างรอบระยะเวลา หรือเป็นการปฏิบัติของหน่วยงานแต่ละแห่งก็ตาม

4.5 การบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง

4.5.1 ให้หน่วยงานที่เสนอรายงานจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง

4.5.2 เกณฑ์คงค้าง หมายถึง หลักเกณฑ์ทางบัญชีที่ใช้รับรู้รายการและเหตุการณ์เมื่อเกิดขึ้น มิใช่รับรู้เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด ซึ่งทำให้รายการและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้รับการบันทึกบัญชีและแสดงในงบการเงินภายในงวดที่เกี่ยวข้องกับการเกิดรายการและเหตุการณ์นั้น

ในทางบัญชีการรับรู้รายการเมื่อเกิดขึ้นเป็นการบันทึกสินทรัพย์หนี้สิน ส่วนทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายเมื่อเป็นที่ค่อนข้างแน่นอนว่าหน่วยงานจะได้รับหรือจะสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสามารถวัดมูลค่าของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ ดังนั้นหน่วยงานอาจจะบันทึกรายการก่อนที่จะได้รับหรือจ่ายเงินสด

งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนอกจากจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายการในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงินสดแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันที่หน่วยงานต้องชำระเป็นเงินสดในอนาคต และทรัพย์สินที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคต รวมทั้งทรัพย์สินที่ใช้ประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชีด้วยเกณฑ์คงค้างจึงเป็นหลักการที่แสดงให้เห็นผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินโดยเฉพาะเงินงบประมาณในปัจจุบันที่มีต่อความสามารถของหน่วยงานในการให้บริการและภาวะผูกพันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4.6 รอบระยะเวลาบัญชี

งบการเงินจะจัดทำขึ้นสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งปีโดยใช้ปีงบประมาณเป็นเกณฑ์ คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

4.7 การดำเนินงานต่อเนื่อง

การจัดทำงบการเงินอยู่บนข้อสมมติฐานของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานนั้น หากหน่วยงานใดไม่สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ต่อไป ให้เปิดเผยเกณฑ์การจัดทำงบการเงิน และเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินงานอย่างต่อเนื่องไว้ในนโยบายบัญชีของหน่วยงานนั้น

4.8 การโอนสินทรัพย์และหนี้สินระหว่างหน่วยงาน

4.8.1 การโอนย้ายสินทรัพย์และหนี้สินจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งตามนโยบายของมหาวิทยาลัยให้รับรู้มูลค่าตามบัญชีสุทธิของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นเป็นรายการปรับปรุงส่วนทุนของหน่วยงานผู้โอนและผู้รับโอน

4.8.2 การโอนย้ายสินทรัพย์และหนี้สินของหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง หากเกิดจากดุลยพินิจและการตัดสินใจของหน่วยงานเอง และมีกำไรขาดทุนจากการโอนอันเนื่องมาจากผลต่างระหว่าง

ราคาที่โอนกับราคาตามบัญชี ให้บันทึกกำไรหรือขาดทุนนั้น เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายของหน่วยงานในงวดบัญชีนั้น

4.9 รายการพิเศษ

4.9.1 รายการพิเศษ หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือรายการซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าแตกต่างจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามปกติของหน่วยงาน ด้วยเหตุนี้รายการเหล่านี้จึงไม่ควรเกิดขึ้นบ่อย ๆ หรือเกิดขึ้นเป็นประจำ และเป็นรายการที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของหน่วยงาน เป็นรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามปกติและมีนัยสำคัญ

4.9.2 ให้แสดงลักษณะและจำนวนเงินของรายการพิเศษเป็นรายการแยกต่างหากในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินโดยแสดงเป็นรายการต่อทำผลการดำเนินงานจากกิจกรรมตามปกติของหน่วยงานและเปิดเผยรายละเอียดของรายการพิเศษในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

4.10 รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

4.10.1 การบันทึกรายการครั้งแรกของรายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้บันทึกเป็นสกุลเงินบาทโดยการแปลงจำนวนเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาทด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เช่น การซื้อหรือขายสินค้าและบริการที่กำหนดราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ การกู้ยืมด้วยจำนวนเงินที่ต้องชำระคืนเป็นเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

4.10.2 ณ วันสิ้นงวด การรายงานให้แปลงค่ารายการที่เป็นตัวเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ (เช่น เงินสด และสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่จะได้รับหรือที่จะต้องชำระเป็นตัวเงินที่แน่นอน) เป็นเงินบาทโดยใช้อัตราปิด ส่วนรายการที่ไม่เป็นตัวเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งบันทึกไว้ด้วยราคาทุนเดิมหรือบันทึกไว้ด้วยมูลค่ายุติธรรมให้รายงานโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ หรืออัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่กำหนดมูลค่ายุติธรรมนั้น

4.10.3 อัตราปิดหมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนทันที ณ สิ้นวันของวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งมีทั้งอัตราซื้อและอัตราขาย ในกรณีกิจการทั่วไปที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน อัตราปิดในการแปลงค่าสินทรัพย์ให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณไว้ อัตราปิดในการแปลงค่าหนี้สินให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์ขายซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณไว้ และกรณีการแปลงงบการเงินของกิจการในต่างประเทศให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยระหว่างอัตราที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อและขายซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณไว้

4.10.4 ในกรณีที่มีการชำระเงินของรายการที่เป็นตัวเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้แปลงยอดการชำระเงินให้เป็นเงินบาทด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ

4.10.5 ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากการชำระเงินของรายการที่เป็นตัวเงินหรือจากการรายงานรายการที่เป็นตัวเงินด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งแตกต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนเดิมที่ใช้ในการบันทึกรายการครั้งแรกในระหว่างงวด หรือที่ได้รายงานไว้ในงบการเงินของงวดบัญชีก่อน ให้รับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

5. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์

5.1 การรับรู้สินทรัพย์

5.1.1 การพิจารณาว่ารายการใดจะรับรู้เป็นสินทรัพย์จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

- (1) ความหมายของสินทรัพย์ตามคำอธิบายศัพท์สินทรัพย์ และ
- (2) เกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์ดังนี้

(2.1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากสินทรัพย์นั้น และ

(2.2) มูลค่าของสินทรัพย์นั้นสามารถวัดได้อย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ

5.1.2 ตามความหมายของสินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ในอดีตและคาดว่าจะทำให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตสำหรับสินทรัพย์ หมายความว่าความรวมถึงศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ด้วยการพิจารณาว่าสินทรัพย์อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน ให้พิจารณาว่าหน่วยงานนั้นสามารถควบคุมประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต หรือควบคุมศักยภาพในการให้บริการที่จะเกิดจากการใช้สินทรัพย์นั้นได้หรือไม่ ซึ่งเป็นการพิจารณาที่กว้างกว่าการพิจารณาเฉพาะประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ แต่เป็นการพิจารณาถึงการควบคุมขีดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ไม่ว่าจะก่อให้เกิดกระแสเงินสดเข้าในอนาคตหรือไม่ก็ตาม หรืออาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานจะสามารถควบคุมสินทรัพย์ได้หากหน่วยงานสามารถกระทำการซื้อใดข้อหนึ่งดังนี้

- (1) ใช้สินทรัพย์นั้นในการผลิตผลผลิตของหน่วยงาน
- (2) ได้รับประโยชน์จากการขายสินทรัพย์นั้น
- (3) คิดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนจากการใช้สินทรัพย์นั้น
- (4) สามารถอนุญาตหรือปฏิเสธการใช้สินทรัพย์นั้นจากหน่วยงานอื่นหรือบุคคลอื่น

5.1.3 ความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์หมายถึงการมีโอกาสมากที่สินทรัพย์จะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่หน่วยงาน และโอกาสนั้นต้องสามารถแสดงให้เห็นได้โดยมีหลักฐานประกอบหรือแสดงอยู่บนแนวคิดที่สมเหตุสมผล เช่นแสดงยอดลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ ณ วันที่มีการจัดทำรายงานเมื่อมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ว่าจะได้รับชำระหนี้ นั้น ถึงแม้ว่าในอนาคตอาจมีเหตุการณ์ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้ก็ตาม แต่ ณ เวลาที่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีโอกาสมากที่จะเกิดขึ้นก็ให้ถือว่าผ่านเกณฑ์ความเป็นไปได้ตามเกณฑ์การรับรู้ของสินทรัพย์

5.2 เกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำในการรับรู้

5.2.1 ให้หน่วยงานรับรูรายการสินทรัพย์ถาวรในบัญชีของหน่วยงาน เฉพาะสินทรัพย์ที่มีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป

5.2.2 การรับรู้รายการสินทรัพย์โดยพิจารณาจากเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำนั้น ให้พิจารณาด้วยว่าสินทรัพย์แต่ละรายการอาจมีมูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำที่กำหนด แต่มูลค่าของสินทรัพย์ประเภทเดียวกันโดยรวมแล้วอาจสูงกว่าเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำที่กำหนด สินทรัพย์เหล่านั้นอาจนำมารวมกันและรับรู้เป็นประเภทของสินทรัพย์นั้น ๆ เช่น ครุภัณฑ์สำนักงาน นอกจากนั้นให้พิจารณาสินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นกลุ่ม ซึ่งหมายถึงระบบหรือชุดของสินทรัพย์ที่ประกอบด้วยสินทรัพย์มากกว่าหนึ่งรายการที่ต้องใช้งานรวมกัน และจัดหามาพร้อมกันในคราวเดียวหรือในเวลาใกล้เคียงกัน เช่น ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบเสียง เป็นต้น สินทรัพย์แต่ละรายการในกลุ่มอาจมีมูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำ แต่หากมูลค่าของสินทรัพย์ทั้งกลุ่มโดยรวมแล้วมีมูลค่าสูงกว่าเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำให้นำสินทรัพย์เหล่านั้นมารวมกันและรับรู้เป็นกลุ่มสินทรัพย์

5.3 การวัดมูลค่าสินทรัพย์

5.3.1 หน่วยงานจะบันทึกมูลค่าเริ่มแรกของสินทรัพย์ตามราคาทุนที่เกิดขึ้นในการจัดหาสินทรัพย์นั้น ราคาทุนดังกล่าวรวมถึงค่าใช้จ่ายในการทำให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ในครั้งนี้แรกด้วย

5.3.2 การระบุว่าค่าใช้จ่ายรายการใดเป็นราคาทุนที่เกิดขึ้นในการจัดหาสินทรัพย์ หน่วยงานต้องพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายที่ระบุได้ว่าเกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์โดยตรง ราคาทุนที่เกิดขึ้นในการจัดหาสินทรัพย์ประกอบด้วย ราคาซื้อ รวมภาษีนำเข้า ภาษีซื้อที่เรียกคืนไม่ได้และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ สवलดการค้าต่าง ๆ และค่าภาษีที่จะได้รับคืนต้องนำมาหักจากราคาซื้อ ตัวอย่างของต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหาสินทรัพย์ได้แก่

- (1) ต้นทุนการจัดเตรียมสถานที่
- (2) ต้นทุนการขนส่งเริ่มแรกและการเก็บรักษา
- (3) ต้นทุนการติดตั้ง
- (4) ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ เช่น ค่าจ้างสถาปนิกและวิศวกร
- (5) ประมาณการรายจ่ายในการรื้อถอนสินทรัพย์และการบูรณะสถานที่

5.3.3 ค่าใช้จ่ายในการบริหารและค่าใช้จ่ายทั่วไปอื่น ๆ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ไม่ถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายนั้นจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาของสินทรัพย์หรือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อทำให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ ในทำนองเดียวกันค่าใช้จ่ายในการเริ่มเดินเครื่องจักรหรือค่าใช้จ่ายอื่น ในทำนองเดียวกันไม่ถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์เว้นแต่หน่วยงานจำเป็นต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวเพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ ส่วนผลขาดทุนเริ่มแรกจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นก่อนที่สินทรัพย์จะสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้ให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายทันทีที่เกิด

5.3.4 สินทรัพย์ที่หน่วยงานสร้างขึ้นเองโดยใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้บันทึกในราคาตามต้นทุนที่เกิดขึ้นในการสร้างสินทรัพย์นั้น ต้นทุนดังกล่าวควรรวมทั้งค่าแรงงาน วัสดุุดิบ และค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปในการสร้างสินทรัพย์โดยตรง โดยใช้หลักการเดียวกับการกำหนดราคาทุนของสินทรัพย์ตามย่อหน้าที่ 5.3.2 และ 5.3.3

5.3.5 สินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสดที่หน่วยงานได้มาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยมากเหมือนไคเปล่า เช่น ไคเปล่าจากการรับบริจาคหรือได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ให้บันทึกบัญชีโดยใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ได้มาของสินทรัพย์นั้น

5.4 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์

5.4.1 หน่วยงานอาจได้รายการที่เป็นที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์มาจากการแลกเปลี่ยนกับรายการที่เป็นที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ หรือสินทรัพย์อื่นที่ไม่คล้ายคลึงกัน ให้หน่วยงานบันทึกราคาทุนของรายการดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้มา ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน ปรับปรุงด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่หน่วยงานต้องโอน หรือรับโอนเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์นั้น ในกรณีนี้อาจมีการรับรู้รายการกำไรหรือขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนดังกล่าว

5.4.2 ในบางกรณีหน่วยงานอาจได้รายการที่เป็นที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์มาจากการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งหมายถึงสินทรัพย์ที่มีประโยชน์ใช้สอยแบบเดียวกันในการดำเนินงานลักษณะเดียวกันและมีมูลค่ายุติธรรมใกล้เคียงกัน ให้หน่วยงานบันทึกราคาทุนของสินทรัพย์ที่ได้รับมาด้วยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน โดยไม่มีการรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนดังกล่าว อย่างไรก็ตามมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับมาอาจเป็นหลักฐานที่แสดงว่าสินทรัพย์ที่โอนไปด้อยค่าลง แล้วหน่วยงานต้องบันทึกลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไป และใช้ราคาตามบัญชีที่ปรับลดแล้วเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ใหม่ หากมีการนำสินทรัพย์อื่น เช่น เงินสด มารวมเป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนด้วย แสดงว่ารายการแลกเปลี่ยนนี้มีมูลค่ายุติธรรมไม่ใกล้เคียงกัน เป็นการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่ไม่คล้ายคลึงกัน ให้ถือปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 5.4.1

5.5 รายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์

5.5.1 หลังจากหน่วยงานบันทึกสินทรัพย์ถาวรแล้วหน่วยงาน ต้องบันทึกรายจ่ายที่เกิดขึ้นในภายหลังเกี่ยวกับรายการสินทรัพย์เพิ่มเป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง หากรายจ่ายนั้นจะทำให้หน่วยงานได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้นเพิ่มขึ้นจากมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สวนรายจ่ายประเภทอื่นที่เกิดขึ้นในภายหลังให้บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้น

5.5.2 หน่วยงานจะบันทึกรายจ่ายเกี่ยวกับสินทรัพย์ถาวรที่เกิดขึ้นในภายหลังเป็นสินทรัพย์ได้ก็ต่อเมื่อรายจ่ายนั้นทำให้สินทรัพย์มีสภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตัวอย่างของการปรับปรุงสินทรัพย์ซึ่งทำให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์นั้นเพิ่มขึ้น รวมถึง

(1) การปรับปรุงสภาพอาคารให้มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้นและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- (2) การปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพชิ้นส่วนของเครื่องจักรเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
- (3) การใช้วิธีการผลิตใหม่ ๆ ที่สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานที่ประเมินไว้เดิมอย่างเห็นได้ชัด

5.6 ประเภทของสินทรัพย์

สินทรัพย์อาจจัดแบ่งตามสภาพคล่องของสินทรัพย์โดยแบ่งเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ดังนี้

(1) สินทรัพย์หมุนเวียน

- (1.1) เงินสดและเงินฝากธนาคาร
- (1.2) ลูกหนี้
 - (1.2.1) ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการ
 - (1.2.2) ลูกหนี้เงินยืม
 - (1.2.3) ลูกหนี้ระยะสั้นอื่น
- (1.3) รายได้ค้างรับ
- (1.4) สินค้าคงเหลือ
- (1.5) วัสดุคงเหลือ
- (1.6) ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
- (1.7) เงินลงทุน
- (1.8) สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(2) สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

- (2.1) ลูกหนี้ระยะยาวอื่น
- (2.2) เงินลงทุน
- (2.3) ที่ดิน
- (2.4) อาคาร
- (2.5) อุปกรณ์
- (2.6) สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน
- (2.7) งานระหว่างก่อสร้าง
- (2.8) สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- (2.9) สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

5.7 หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับสินทรัพย์แต่ละประเภท

5.7.1 เงินสดและเงินฝากธนาคาร

เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ตราพท์ และธนาคณัติ หน่วยงานจะรับรู้เงินสดและเงิน

ฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และให้แสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงิน
สดในงบแสดงฐานะการเงิน

เงินฝากธนาคาร หมายถึง เงินฝากของหน่วยงานที่เปิดบัญชีไว้กับธนาคารพาณิชย์ และ/
หรือ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อรับ – จ่ายเงิน และให้แสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงิน
สดในงบแสดงฐานะการเงิน โดยแสดงรายละเอียดของเงินฝากธนาคารแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบ
งบการเงิน

5.7.2 ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการ

ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการ หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานมีสิทธิได้รับชำระ
จากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งเกิดจากการขายสินค้าและบริการอันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน
ปกติของหน่วยงาน หน่วยงานจะรับรู้ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการตามมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ โดยตั้งบัญชี
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ส่วนที่คาดว่าจะไม่สามารถเรียกเก็บได้ การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะ
สูญให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กองคลัง สำนักงานอธิการบดีกำหนด สำหรับการแสดงรายการลูกหนี้จากการ
ขายสินค้าและบริการ ให้แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีในรายการลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน และให้เปิดเผย
จำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการหักจากลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการไว้ในหมายเหตุประกอบ
งบการเงิน

5.7.3 ลูกหนี้เงินยืม

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือ
เจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินงบประมาณ ลูกหนี้เงินนอก
งบประมาณ หน่วยงานจะรับรู้ลูกหนี้ในกรณีนี้ตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ต้องตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
และให้แสดงมูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้เงินยืมในรายการลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน โดยแสดงรายละเอียด
ของลูกหนี้เงินยืมแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.4 ลูกหนี้ระยะสั้นอื่น

ลูกหนี้ระยะสั้นอื่น หมายถึง สิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่นในรูปเงินสด สินค้า
หรือบริการ ที่มีกำหนดระยะเวลาชำระคืนภายใน 1 รอบระยะเวลาบัญชี ประกอบด้วยลูกหนี้ความรับผิดชอบ
ทางแพ่ง และลูกหนี้ความรับผิดชอบทางละเมิดโดยรับรู้เมื่อเกิดรายการ และให้แสดงมูลค่าตามบัญชีของ
ลูกหนี้ระยะสั้นอื่นในรายการลูกหนี้ระยะสั้นอื่นในงบแสดงฐานะการเงิน โดยแสดงรายละเอียดของลูกหนี้
ระยะสั้นอื่นแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.5 รายได้ค้างรับ

รายได้ค้างรับ หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น
ภายใต้สังกัดเดียวกันค้างชำระค่าบริการ ทั้งที่ถึงกำหนดชำระแล้วหรือยังไม่ถึงกำหนดชำระแต่ได้เกิดขึ้นแล้ว
ซึ่งเกิดจากการปรับปรุงรายการตอนสิ้นปี บัญชีนี้ถือเป็นบัญชีระหว่างกัน (BP) กับบัญชีค่าใช้จ่ายอื่น-
ภายในมหาวิทยาลัย และยังหมายถึงจำนวนเงินค่าตอบแทนที่หน่วยงานค้างรับจากการนำเงินไปฝากไว้ที่
สถาบันการเงิน โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นในงบแสดงฐานะการเงิน และหากจำนวนเงินเป็น

สาระสำคัญ หน่วยงานควรเปิดเผยให้ทราบถึงประเภทของรายการรายได้ค้างรับไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

5.7.6 สินค้ำคงเหลือ

(1) สินค้ำคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่

(1.1) มีไว้เพื่อขายในการดำเนินงานตามปกติของหน่วยงาน หรือ

(1.2) อยู่ในระหว่างการผลิตตามกระบวนการผลิตสินค้ำเพื่อขาย หรือ

(1.3) มีไว้เพื่อใช้ไปในกระบวนการผลิตสินค้ำหรือให้บริการ สินค้ำคงเหลือ ได้แก่

วัตถุดิบ งานระหว่างทำ และสินค้ำสำเร็จรูป หน่วยงานจะรับรู้สินค้ำคงเหลือตามราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน และแสดงรายละเอียดของสินค้ำคงเหลือแยกเป็นวัตถุดิบและวัสดุการผลิต งานระหว่างทำ และสินค้ำสำเร็จรูปไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

(2) ราคาทุนของสินค้ำคงเหลือ รวมถึง ต้นทุนในการจัดซื้อ ต้นทุนแปลงสภาพ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อทำสินค้ำอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะจำหน่ายหรือนำไปใช้ในการผลิตได้ ต้นทุนในการจัดซื้อรวมถึงราคาซื้อ ค่าขนส่ง อากรนำเข้าภาษีและค่าใช้จ่ายจัดการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดซื้อ โดยตรง หักด้วยส่วนลดการค้าและเงินที่จะได้รับคืนต่าง ๆ ต้นทุนแปลงสภาพรวมถึงต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแปลงสภาพจากวัตถุดิบไปเป็นสินค้ำสำเร็จรูป ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับสินค้ำที่ผลิตได้ ได้แก่ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิตคงที่และผันแปรต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการผลิตคงที่คือ ต้นทุนการผลิตทางอ้อมที่เกิดขึ้นโดยไม่สัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณการผลิต เช่น ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและค่าใช้จ่ายบริหารจัดการโรงงาน เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร คือต้นทุนการผลิตทางอ้อมที่เกิดขึ้นและผันแปรโดยตรงกับปริมาณการผลิต เช่น วัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงทางอ้อม เป็นต้น

(3) มูลค่าสุทธิที่จะได้รับของสินค้ำคงเหลืออาจลดลงจนต่ำกว่าราคาทุน เนื่องจากความเสียหาย ล้าสมัยหรือราคาขายลดลง เช่น สินค้ำนั้นมียุคสมบัติเสื่อมลงหมดอายุการใช้งานมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนไปจากเดิม มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่จนทำให้สินค้ำนั้นไม่ได้รับความนิยม หรือราคาขายลดลงจากสาเหตุอื่น แต่ไม่รวมถึงสินค้ำสูญหายหรือความเสียหายอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ไม่ปกติ ซึ่งเข้าลักษณะของรายการพิเศษ หน่วยงานต้องปรับลดราคาสินค้ำคงเหลือลงให้เท่ากับมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ โดยทั่วไปจะพิจารณามูลค่าสุทธิที่จะได้รับสำหรับสินค้ำแต่ละรายการ แต่ในกรณีที่เหมาะสมอาจพิจารณาสินค้ำที่มีลักษณะเหมือนกันหรือมีความเกี่ยวพันกันเข้าเป็นกลุ่ม โดยพิจารณาจากหลักฐานที่เชื่อถือได้มากที่สุด ในเวลาที่ประมาณมูลค่า เช่น ราคาขายสินค้ำภายหลังวันที่ในงบการเงิน

(4) หน่วยงานจะคำนวณราคาทุนของสินค้ำคงเหลือโดยใช้วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน

(5) วิธีเข้าก่อน-ออกก่อนมีข้อสมมติฐานว่าสินค้ำที่ซื้อหรือผลิตก่อนจะถูกขายออกไปก่อนสินค้ำคงเหลือปลายงวด จึงเป็นสินค้ำที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นครั้งหลัง

5.7.7 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ

โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีความผันผวนสูง หน่วยงานจะรับรู้วัสดุคงเหลือในราคาทุน โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนรายการหนึ่งในงบแสดงฐานะการเงิน

5.7.8 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่หน่วยงานจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์หรือบริการไปแล้ว และจะได้รับประโยชน์ตอบแทนในอนาคตซึ่งคาดว่าจะใช้หมดไปในระยะสั้น หน่วยงานจะรับรู้ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าตามมูลค่าของสินทรัพย์หรือบริการที่คาดว่าจะได้รับ โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นในงบแสดงฐานะการเงิน และหากจำนวนเงินเป็นสาระสำคัญ หน่วยงานควรเปิดเผยให้ทราบถึงประเภทของรายการค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

5.7.9 เงินลงทุน

(1) เงินลงทุน หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้กับหน่วยงาน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของส่วนแบ่งที่ได้รับ (เช่น ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผล) ในรูปของราคาที่สูงขึ้น หรือในรูปของประโยชน์อย่างอื่นที่กิจการได้รับ **เงินลงทุนแบ่งเป็นเงินลงทุนระยะสั้นและเงินลงทุนระยะยาว** เงินลงทุนระยะสั้น คือ เงินลงทุนที่หน่วยงานมีเจตนาที่จะถือไว้เพื่อหาผลประโยชน์ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เงินลงทุนระยะสั้นอาจจะประกอบด้วยเงินฝากประจำระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ไม่ว่าจะเป็ประเภทหลักทรัพย์เพื่อค้า หลักทรัพย์เพื่อขาย หรือตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดภายใน 1 ปี ถ้าเงินลงทุนนั้นหน่วยงานมีเจตนาจะถือไว้เพื่อหาผลประโยชน์ในระยะเวลาเกิน 1 ปี จะจัดเป็นเงินลงทุนระยะยาว ได้แก่ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดประเภท หลักทรัพย์เพื่อขายและตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด ตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดหรือเงินลงทุนทั่วไป และเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทรวม หรือกิจการร่วมค้า หน่วยงานจะบันทึกเงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่หน่วยงานได้รับเงินลงทุนครั้งแรกในราคาทุน ราคาทุนของเงินลงทุน หมายถึงรายจ่ายโดยตรงทั้งสิ้นที่หน่วยงานจ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น เช่น ราคาจ่ายซื้อ เงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม และค่าภาษีอากร

(2) ในกรณีที่เป็เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ให้หน่วยงานตีราคาเงินลงทุนหรือหลักทรัพย์ใหม่โดยใช้ราคายุติธรรม ณ วันที่จัดทำรายงาน กล่าวคือ ถ้าเป็เงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อค้า ให้หน่วยงานบันทึกผลต่างของราคาตามบัญชีกับราคายุติธรรมของเงินลงทุนในบัญชีกำไรหรือขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน ซึ่งจะปิดโอนไปเข้าบัญชีรายได้สูงหรือต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในงวดนั้น หากเป็เงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขาย ให้หน่วยงานบันทึกผลต่างดังกล่าวในบัญชีกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุนซึ่งจะนำไปแสดงเป็นรายการเพิ่มหรือลดในส่วนทุน

(3) ในกรณีที่เป็เงินลงทุนในตราสารหนี้ที่หน่วยงานจะถือจนครบกำหนด เช่น เงินลงทุนในหุ้นกู้ การวัดมูลค่าเงินลงทุนดังกล่าว ณ วันที่จัดทำรายงาน ให้แสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย ราคาทุนตัดจำหน่ายหมายถึงราคาทุนที่ได้มาตั้งแต่เริ่มแรกหักเงินต้นที่จ่ายคืนและบวกหรือหักค่าตัดจำหน่ายสะสมของส่วนต่างระหว่างราคาทุนเริ่มแรกกับมูลค่าที่ตราไว้ การตัดจำหน่ายส่วนต่างดังกล่าวให้คำนวณโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงอัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตเท่ากับราคาตามบัญชีของตราสารหนี้

(4) ในกรณีที่เป็นการลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด หรือเงินลงทุนทั่วไปให้หน่วยงานวัดมูลค่าเงินลงทุนดังกล่าว ณ วันที่จัดทำรายงานด้วยราคาทุน

(5) ในกรณีที่เป็นการเงินลงทุนในบริษัทร่วม หรือบริษัทย่อย หรือกรณีที่รัฐบาลนำเงินไปลงทุนรัฐวิสาหกิจ ซึ่งหน่วยงานผู้ลงทุนสามารถมีอิทธิพลอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญเหนืออีกหน่วยงานหนึ่ง หรือสามารถควบคุมหน่วยงานที่ไปลงทุนได้ หน่วยงานผู้ลงทุนต้องบันทึกบัญชีด้วยวิธีส่วนได้เสีย (Equity method) ซึ่งวิธีดังกล่าวเงินลงทุนเริ่มแรกจะต้องบันทึกด้วยราคาทุนและต่อมาภายหลังราคาตามบัญชีของเงินลงทุนจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วยส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของหน่วยงานที่ไปลงทุนตามสัดส่วนที่หน่วยงานผู้ลงทุนมีส่วนได้เสียอยู่

(6) ในกรณีที่หน่วยงานจำหน่ายเงินลงทุน ให้หน่วยงานบันทึกกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนทันทีที่เกิดขึ้น ซึ่งเท่ากับผลต่างระหว่างมูลค่าตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับราคาตามบัญชีของเงินลงทุน พร้อมทั้งปิดโอนทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนที่จำหน่าย เช่น กำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุน สำหรับการแสดงรายการเงินลงทุนให้หน่วยงานแสดงเงินลงทุนเป็นรายการแยกต่างหากในสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนแล้วแต่กรณีในงบแสดงฐานะการเงินของหน่วยงาน พร้อมทั้งแสดงรายละเอียดของเงินลงทุนในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.10 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียนประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น หน่วยงานจะรับรู้สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น เมื่อสินทรัพย์ประเภทนั้นเข้าหลักเกณฑ์การรับรู้ตามย่อหน้าที่ 5.1.1 และให้แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน โดยเปิดเผยรายละเอียดไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.11 ลูกหนี้ระยะยาวอื่น

ลูกหนี้ระยะยาว หมายถึง จำนวนเงินที่ให้หน่วยงานอื่นภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยืมและมีกำหนดต้องจ่ายเงินต้นเกินกว่า 12 เดือน

5.7.12 ที่ดิน

ที่ดิน หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน หน่วยงานจะรับรู้ที่ดินตามราคาทุน เฉพาะที่ดินที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์ และให้แสดงที่ดินเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงบแสดงฐานะการเงิน สำหรับที่ราชพัสดุที่หน่วยงานครอบครองและใช้ประโยชน์นั้น ให้แสดงข้อมูลเพิ่มเติมไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.13 อาคาร

อาคาร หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้างประเภทต่าง ๆ เช่น อาคารสำนักงาน อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์อื่น อาคารโรงงาน สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เช่น โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ โรงเพาะชำ โรงเก็บรถยนต์ รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคารซึ่งเป็นต้นทุนในการตกแต่งต่อเติม หรือปรับปรุงตัวอาคารภายหลังจากที่จัดสร้างอาคารเสร็จแล้ว รวมทั้งงานระหว่างก่อสร้างที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งจะบันทึกบัญชีเป็นอาคารระหว่างก่อสร้างไว้ เมื่องานก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะโอนมาบันทึกเป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้างประเภทนั้น ๆ หน่วยงานจะรับรู้อาคารและสิ่งปลูกสร้างตามราคาทุนทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และ

ไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานใดครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน หน่วยงานจะต้องบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์ เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 8.3.4 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และให้แสดงรายการอาคารเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงบแสดงฐานะการเงินตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีโดยเปิดเผยรายละเอียดของราคาทุน ค่าเสื่อมราคาสะสมและมูลค่าสุทธิตามบัญชีสำหรับอาคารและสิ่งปลูกสร้างแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.14 อุปกรณ์

อุปกรณ์ หมายถึง ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ เช่น ครุภัณฑ์สำนักงาน ยานพาหนะ เครื่องมือ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น หน่วยงานจะรับรู้อุปกรณ์ตามราคาทุนและบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 8.3.4 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และให้แสดงรายการอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชี โดยเปิดเผยรายละเอียดของราคาทุน ค่าเสื่อมราคาสะสม และมูลค่าสุทธิตามบัญชีสำหรับอุปกรณ์แต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.15 สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน

(1) สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สินทรัพย์ที่ให้บริการแก่สาธารณะซึ่งจำเป็นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ถนน ระบบท่อน้ำเสีย ระบบการประปาและอ่างเก็บน้ำ ระบบการระบายน้ำ ระบบเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น สินทรัพย์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานโดยทั่วไปจะมีลักษณะข้อใดข้อหนึ่งหรือทุกข้อดังนี้

- (1.1) เป็นส่วนประกอบของระบบหรือเครือข่าย
- (1.2) มีลักษณะพิเศษและลักษณะการใช้งานโดยเฉพาะ
- (1.3) เป็นสินทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้
- (1.4) เป็นสินทรัพย์ที่อาจจะมีข้อจำกัดในการจำหน่าย

สินทรัพย์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานนี้จะพิจารณาเป็นสินทรัพย์เดี่ยวหรือสินทรัพย์กลุ่มก็ได้ องค์ประกอบของสินทรัพย์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานก็อาจมีความแตกต่างกัน เช่น มีอายุการใช้งานที่แตกต่างกัน หน่วยงานจะรับรู้สินทรัพย์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานตามราคาทุน ซึ่งรวมทั้งงานระหว่างก่อสร้างที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์หากมีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ ให้บันทึกเป็นสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานระหว่างก่อสร้างไว้ก่อน เมื่องานก่อสร้างเสร็จแล้วจึงจะโอนมาบันทึกเป็นสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานแต่ละประเภท และบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 8.3.4 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และให้แสดงรายการสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน ตามมูลค่าสุทธิตามบัญชี โดยเปิดเผยรายละเอียดของราคาทุนค่าเสื่อมราคาสะสม และมูลค่าสุทธิตามบัญชีสำหรับสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

- (2) การบันทึกมูลค่าเริ่มแรกของสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน ณ วันเริ่มต้นปฏิบัติตาม

ระบบ บัญชีเกณฑ์คงค้างให้ใช้ราคาทุน ในกรณีที่ไม่สามารถหาราคาทุนได้ให้บันทึกโดยใช้ราคาปัจจุบันของสินทรัพย์ใหม่ที่สามารถใช้แทนที่สินทรัพย์เดิมได้ โดยอ้างอิงถึงสินทรัพย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยพิจารณาถึงความแตกต่างของสินทรัพย์ใหม่และสินทรัพย์เดิม ทั้งสภาพของสินทรัพย์และความสามารถของสินทรัพย์ด้วย หรือหากไม่สามารถหาสินทรัพย์ใหม่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาอ้างอิงได้ ให้ใช้ราคาต้นทุนในการผลิตสินทรัพย์แบบเดียวกันขึ้นมาใหม่

5.7.16 งานระหว่างก่อสร้าง

งานระหว่างก่อสร้าง หมายถึง สินทรัพย์ถาวรทั้งประเภทที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน ที่ยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง หรือการพัฒนา

5.7.17 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้และไม่มีรูปธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานถือไว้เพื่อใช้ในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้ผู้อื่นเช่าหรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารงาน ตัวอย่างสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของหน่วยงาน เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สิทธิการเช่า เป็นต้น

5.7.18 โปรแกรมคอมพิวเตอร์

(1) โปรแกรมคอมพิวเตอร์รวมถึงชุดคำสั่งงานคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ทั้งสำหรับผู้ใช้และผู้พัฒนาระบบ ทั้งที่หน่วยงานพัฒนาขึ้นเอง จ้างผู้พัฒนาระบบภายนอกให้พัฒนาขึ้น และโปรแกรมที่หน่วยงานได้รับสิทธิในการใช้งานจากเจ้าของโดยจ่ายค่าตอบแทนให้ หน่วยงานจะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามราคาทุน และบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การรับรู้ค่าตัดจำหน่ายและค่าตัดจำหน่ายสะสมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 8.3.4 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย สำหรับกรณีที่หน่วยงานอยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หากมีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ ให้บันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงจะโอนมาบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์แต่ละประเภท และให้แสดงรายการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบแสดงฐานะการเงินตามมูลค่าสุทธิตามบัญชี โดยเปิดเผยรายละเอียดของราคาทุนค่าตัดจำหน่ายสะสม และมูลค่าสุทธิตามบัญชีของรายการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

(2) ราคาทุนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์รวมถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นในการจัดหาหรือพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ส่วนที่ระบุได้โดยตรงว่าเกี่ยวข้องกับการจัดหาหรือพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือต้นทุนในการใดมาซึ่งสิทธิในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

(3) ในกรณีของโปรแกรมที่เป็นระบบปฏิบัติการ เช่น WINDOWS WINDOWS NT UNIX เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องติดตั้งลงในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อให้ระบบคอมพิวเตอร์ทำงานได้ตามปกติ หรือในกรณีของโปรแกรมควบคุมการทำงานของเครื่องมือหรืออุปกรณ์บางอย่างที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ควบคุมการทำงาน ต้นทุนของโปรแกรมลักษณะนี้ควรถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนอุปกรณ์

5.7.19 สิทธิการเช่า

สิทธิการเช่า หมายถึง สิทธิที่ได้รับเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่เช่าจากเจ้าของสินทรัพย์ โดยตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งปกติจะมีระยะเวลานาน เช่น หน่วยงานเช่าที่ดิน หรืออาคาร ตามสัญญาเช่าระยะยาว หน่วยงานจะต้องบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายล่วงหน้าเพื่อให้ได้สิทธิการเช่าสินทรัพย์ตาม สัญญาเช่าระยะยาวเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และต้องตัดจำหน่ายตลอดอายุของสัญญาเช่านั้นโดยใช้วิธี เส้นตรง และให้หน่วยงานแสดงรายการสิทธิการเช่าเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนภายใต้หัวข้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ในงบแสดงฐานะการเงินตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีโดยเปิดเผยรายละเอียดของราคาทุน การตัดจำหน่ายและ มูลค่าสุทธิตามบัญชีของรายการสิทธิการเช่าไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

5.7.20 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจาก ที่กล่าวข้างต้น หน่วยงานจะรับรู้สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นเมื่อสินทรัพย์ประเภทนั้นเข้าหลักเกณฑ์การรับรู้ ตามย่อหน้า 5.1.1 และให้แสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงฐานะการเงิน โดยเปิดเผยรายละเอียดไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินและส่วนทุน

6.1 การรับรู้หนี้สิน

6.1.1 ในการพิจารณาว่ารายการใดจะบันทึกเป็นหนี้สินจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

(1) ความหมายของหนี้สิน ตามคำอธิบายศัพท์หนี้สิน และ

(2) เกณฑ์การรับรู้หนี้สิน ดังนี้

(2.1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อนำไปชำระภาระผูกพันนั้น และ

(2.2) มูลค่าของภาระผูกพันที่จะต้องชำระนั้นสามารถวัดได้อย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ

6.1.2 ตามคำอธิบายศัพท์ดังกล่าวหนี้สินจะเกิดขึ้นเมื่อ

(1) มีภาระผูกพันในปัจจุบันที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีต กล่าวคือ มีเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลให้เกิด “ภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบ” ต่อบุคคลหรือองค์กรใด ๆ และ

(2) ส่งผลกระทบทางการเงินในเชิงลบแก่หน่วยงาน กล่าวคือ หน่วยงานจะต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้น หรือจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นเพื่อชำระภาระผูกพันนั้น

6.1.3 ลักษณะสำคัญของหนี้สิน คือ ต้องเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันของหน่วยงาน ภาระผูกพันในปัจจุบันอาจเกิดจากสัญญาข้อผูกมัดทางกฎหมาย หรือเกิดจากการดำเนินงานตามปกติของหน่วยงาน เช่น ในกรณีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน ภาระผูกพันในปัจจุบันจะเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์หรือรายการในอดีตที่ทำให้หน่วยงานไม่สามารถใช้ดุลยพินิจ หรือใช้ดุลยพินิจได้น้อยมากที่จะหลีกเลี่ยงการสูญเสีย

ทรัพย์สินในอนาคต

6.1.4 ภาระผูกพันดังกล่าวอาจเกิดจากผลของรายการที่มีความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนโดยตรงระหว่างกัน เช่นการซื้อสินค้าหรือบริการหรืออาจเกิดจากผลของรายการที่ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนโดยตรงระหว่างกัน

6.1.5 หน่วยงานจะรับรู้หนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินเมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของทรัพย์สินจะออกจากหน่วยงาน เพื่อชำระภาระผูกพันในปัจจุบันและเมื่อมูลค่าของภาระผูกพันที่ต้องชำระนั้นสามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ หน่วยงานไม่ต้องรับรู้ภาระผูกพันเป็นหนี้สิน หากคู่สัญญายังมีได้ปฏิบัติตามภาระผูกพันในสัญญา เช่นหน่วยงานไม่ต้องรับรู้รายการที่เกี่ยวกับการสั่งซื้อสินค้าที่ยังมิได้รับ เป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2 ประเมินการหนี้สินและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

ประเมินการหนี้สิน

6.2.1 ประเมินการหนี้สิน คือ หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ หน่วยงานจะรับรู้ประเมินการหนี้สินเป็นหนี้สินของหน่วยงานเมื่อประเมินการหนี้สินนั้นทำให้หน่วยงานมีภาระผูกพันในปัจจุบันแล้ว และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะสูญเสียทรัพย์สินที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันนั้น รวมทั้งสามารถประมาณมูลค่าของภาระผูกพันนั้นได้อย่างสมเหตุสมผล เช่น การฟ้องร้องตามกฎหมาย หากหน่วยงานพิจารณาจากหลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่แล้วเห็นว่าจากผลของเหตุการณ์ในอดีตทำให้หน่วยงานมีภาระผูกพัน ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน แล้วหน่วยงานจะต้องรับรู้ประเมินการหนี้สินดังกล่าวด้วยจำนวนประมาณการที่ดีที่สุดของรายการที่หน่วยงานจะต้องจ่าย ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินเพื่อชำระภาระผูกพันนั้น แต่หากหน่วยงานพิจารณาจากหลักฐานทั้งหมดแล้วเห็นว่าหน่วยงานไม่น่าจะมีภาระผูกพันในปัจจุบันอยู่ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน ก็ยังไม่ต้องรับรู้เป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ให้เปิดเผยข้อมูลไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน หากข้อมูลดังกล่าวมีนัยสำคัญสำหรับการวิเคราะห์และการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินในกรณีที่หน่วยงานรับรู้ประเมินการหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินนั้น หน่วยงานต้องทบทวนประเมินการหนี้สิน ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินและปรับปรุงประเมินการหนี้สินดังกล่าวให้เป็นประมาณการที่ดีที่สุดสำหรับวันนั้น และหน่วยงานจะต้องกลับบัญชีประเมินการหนี้สินหากความน่าจะเป็นที่หน่วยงานจะสูญเสียทรัพย์สินเชิงเศรษฐกิจเพื่อชำระภาระผูกพันนั้นไม่อยู่ในระดับเป็นไปได้ค่อนข้างแน่อีกต่อไป

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

6.2.2 หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น หมายถึง รายการข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

(1) ภาระผูกพันที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งภาระผูกพันนี้จะเกิดขึ้นจริงก็ต่อเมื่อได้รับการยืนยันจากการเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ในอนาคตอย่างน้อยหนึ่งเหตุการณ์และเหตุการณ์ในอนาคตนั้นต้องเป็นเหตุการณ์ที่หน่วยงานไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด

(2) ภาระผูกพันในปัจจุบันที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในอดีตแต่ไม่สามารถบันทึกรับรู้เป็นหนี้สินได้เนื่องจากยังมีความไม่แน่นอนว่าหน่วยงานจะต้องสูญเสียทรัพย์สินเชิงเศรษฐกิจเพื่อ

นำไปชำระภาระผูกพันนั้น หรือไม่สามารถวัดมูลค่าของภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือเพียงพอ

หน่วยงานไม่ต้องรับรู้หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ให้เปิดเผยข้อมูลไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน หากข้อมูลดังกล่าวมีนัยสำคัญสำหรับการวิเคราะห์และการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

6.3 การวัดมูลค่าหนี้สิน

โดยทั่วไปหนี้สินควรวัดมูลค่าด้วยเงินที่ได้รับจากการก่อภาระผูกพัน หรือบันทึกด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระภาระผูกพันนั้น

6.4 ประเภทของหนี้สิน

หนี้สินอาจจัดแบ่งตามสภาพคล่องของหนี้สินโดยแบ่งเป็นหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียน ดังนี้

6.4.1 หนี้สินหมุนเวียน มีดังนี้

- (1) เจ้าหนี้ระยะสั้น
- (2) ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- (3) รายได้รับล่วงหน้า
- (4) รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง
- (5) เงินรับฝากกระยะสั้น
- (6) เงินประกันระยะสั้น
- (7) รายได้รอการรับรู้ระยะสั้น
- (8) หนี้สินอื่น
- (9) หนี้สินหมุนเวียนอื่น

6.4.2 หนี้สินไม่หมุนเวียน มีดังนี้

- (1) เจ้าหนี้ระยะยาว
- (2) เงินอุดหนุนราชการรับจากคลัง
- (3) เงินรับฝากกระยะยาว
- (4) เงินประกันระยะยาว
- (5) รายได้รอการรับรู้ระยะยาว
- (6) หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น
- (7) ประมาณการหนี้สิน
- (8) หนี้สินอื่น

6.5 หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหนี้สินแต่ละประเภท

6.5.1 เจ้าหนี้ระยะสั้น

เจ้าหนี้จะเกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่หน่วยงานมีต่อบุคคลภายนอก เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น หน่วยงานจะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้า

และบริการและเจ้าหน้าที่รายจ่ายประเภททุน เมื่อหน่วยงานได้รับสินค้าและบริการและสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและบริการและสินทรัพย์นี้ หมายถึงจุดที่หน่วยงานได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว และให้หน่วยงานแสดงรายการเจ้าหน้าที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน โดยให้เปิดเผยรายละเอียดประเภทเจ้าหน้าที่ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หมายถึง จำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในรอบระยะเวลาบัญชี ปัจจุบันแต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงิน การจ่ายเงินจะกระทำในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจเกิดจากข้อกำหนดของกฎหมาย ข้อตกลงในสัญญา หรือจากบริการที่ได้รับแล้ว เช่น เงินเดือนหรือ ค่าจ้างค้างจ่าย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย ฯลฯ หน่วยงานจะรับรู้ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเมื่อเกิดค่าใช้จ่าย โดยการประมาณค่าใช้จ่ายตามระยะเวลาที่เกิดค่าใช้จ่ายนั้น และให้หน่วยงานแสดงค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเป็นหนี้สินหมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน

6.5.3 รายได้รับล่วงหน้า

รายได้รับล่วงหน้า หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับล่วงหน้าเป็นค่าสินทรัพย์หรือบริการที่ หน่วยงานยังไม่ได้ส่งมอบสินทรัพย์หรือบริการให้ในขณะนั้น แต่จะส่งมอบให้ในอนาคต รายได้รับล่วงหน้าจึงเป็นหนี้สินหรือภาระผูกพันของหน่วยงานที่จะต้องส่งมอบสินทรัพย์หรือให้บริการในอนาคตจึงจะถือเป็นรายได้ หน่วยงานจะรับรู้รายได้รับล่วงหน้าเมื่อได้รับเงิน และให้หน่วยงานแสดงรายได้รับล่วงหน้าเป็นหนี้สินหมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน โดยเปิดเผยรายละเอียดของรายได้รับล่วงหน้าแต่ละประเภทไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.4 รายได้แผ่นดินรอนาส่งคลัง

รายได้แผ่นดินรอนาส่งคลัง คือ จำนวนเงินรายได้ที่หน่วยงานได้รับหรือจัดเก็บแทนรัฐบาล และมีภาระผูกพันที่จะต้องนำส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน เช่น รายได้ภาษี รายได้ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ รายได้จากการขายสินทรัพย์และบริการ เป็นต้น หน่วยงานจะรับรู้รายได้แผ่นดินรอนาส่งคลังเมื่อหน่วยงานปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินรอนาส่งคลัง ณ วันที่จัดทำรายงาน และให้แสดงรายได้แผ่นดินรอนาส่งคลังเป็นหนี้สินหมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงินของหน่วยงาน โดยเปิดเผยประเภทของรายได้แผ่นดินที่หน่วยงานได้รับทั้งหมดตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ หักด้วยจำนวนรายได้แต่ละประเภทที่นำส่งคลังแล้วจนถึงวันที่จัดทำรายงาน และจำนวนรายได้แผ่นดินที่รอนาส่งคลังไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.5 เงินรับฝากระยะสั้น

เงินรับฝากระยะสั้น หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับฝากไว้ อาจเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทเงินฝาก เงินมัดจำประกันสัญญา หรือเงินอื่นใด ซึ่งจะต้องจ่ายคืนให้แก่ผู้ฝาก หรือเป็นเงินผ่านมือที่จะต้องส่งต่อไปยังบุคคลที่สาม หน่วยงานจะบันทึกเป็นหนี้สินไว้จนกว่าจะมีการจ่ายคืนหรือจ่ายต่อไปยังบุคคลที่สามภายในระยะเวลา 1 ปี หน่วยงานจะรับรู้เงินรับฝากเมื่อได้รับเงิน และให้แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินประเภทหนี้สินหมุนเวียน และหากรายการและจำนวนเงินมีสาระสำคัญให้เปิดเผยประเภท

ของเงินที่รับฝากไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.6 เงินประกันระยะสั้น

เงินประกันระยะสั้น หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับไว้เพื่อเป็นประกันการปฏิบัติ ตามสัญญา ประกันผลงานตามสัญญา ประกันความเสียหายและชำรุดบกพร่อง จากผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญา ผู้รับจ้าง และนักศึกษา เพื่อเป็นประกันการเสนอรับงาน การปฏิบัติตามสัญญา และประกันความเสียหายและชำรุดบกพร่อง รวมถึงหลักประกันของ และหลักประกันสัญญา ที่จะต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี เป็นบัญชีที่เก็บรายละเอียดรายตัวในระบบ (Recon A/C)

6.5.7 รายได้รอการรับรู้ระยะสั้น

รายได้รอการรับรู้ระยะสั้น หมายถึง รายได้ที่หน่วยงานได้รับบางประเภท เช่น ได้รับตามโครงการช่วยเหลือร่วมมือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ และยังหมายถึงรายได้ทางการเงินที่ผู้ให้เข้าจะรับรู้ในอนาคตทั้งหมด (เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือได้รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน ถ้าหน่วยงานได้รับการช่วยเหลือหรือบริจาคไม่ว่าจะเป็นเงินสดหรือได้รับเป็นสินทรัพย์แต่หน่วยงานยังไม่อาจรับรู้เป็นรายได้จากเงินช่วยเหลือหรือเงินบริจาคได้ ให้หน่วยงานตั้งพักรายได้ไว้ทางด้านหนี้สิน โดยบันทึกเป็นรายได้รอการรับรู้ แล้วจึงทยอยตัดบัญชีเป็นรายได้ภายใน 1 ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ตามเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง และให้แสดงรายการรายได้รอการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินประเภทหนี้สินหมุนเวียน

6.5.8 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

หนี้สินหมุนเวียนอื่น หมายถึง หนี้สินเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ นอกจากที่ระบุไว้ข้างต้น ซึ่งจะต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี

6.5.9 เจ้าหนี้ระยะยาว

เจ้าหนี้ระยะยาว หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัย และมีกำหนดระยะเวลาชำระคืนเกินกว่า 1 ปี บัญชีนี้ถือเป็นบัญชีระหว่างกัน (BP) กับบัญชีลูกหนี้อื่น ๆ – ภายในหน่วยงาน และให้หน่วยงานแสดงรายการเจ้าหนี้ระยะยาวเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน โดยให้เปิดเผยรายละเอียดประเภทเจ้าหนี้ระยะยาวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.10 เงินอุดหนุนการรับจากคลัง

เงินอุดหนุนการรับจากคลัง หมายถึง เงินอุดหนุนที่ส่วนราชการเบิกจากคลังเพื่อไปใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในสำนักงานตามระเบียบเงินอุดหนุนราชการของกระทรวงการคลังซึ่งจะคืนคลังเมื่อหมดความจำเป็นต้องใช้ต่อไป ซึ่งมักจะไม่ได้กำหนดเวลาคืนที่แน่นอน

6.5.11 เงินรับฝากระยะยาว

เงินรับฝากระยะยาว หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับฝากไว้ อาจเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทเงินรับฝาก และจะต้องเบิกจ่ายคืนให้เจ้าของเงินภายในรอบปีบัญชีถัดไป

6.5.12 เงินประกันระยะยาว

เงินประกันระยะยาว หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับไว้เพื่อเป็นเงินมัดจำประกันสัญญา หรือเงินอื่นใด ซึ่งจะต้องจ่ายคืนให้แก่เจ้าของเงิน หรือเป็นเงินผ่านที่จะต้องส่งต่อไปยังบุคคลที่สาม หน่วยงานจะบันทึกเป็นหนี้สินไว้จนกว่าจะมีการจ่ายคืน หรือจ่ายต่อไปยังบุคคลที่สามภายในระยะเวลาเกิน 1 ปี หน่วยงานจะรับรู้เงินประกันเมื่อได้รับเงิน และให้แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินประเภทหนี้สินไม่หมุนเวียน และหากรายการและจำนวนเงินมีสาระสำคัญ ให้เปิดเผยประเภทของเงินประกันไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.13 รายได้รอการรับรู้ระยะยาว

รายได้รอการรับรู้ระยะยาว หมายถึง จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับแล้ว แต่ยังถือเป็นรายได้ในรอบบัญชีปัจจุบันไม่ได้ อันเกิดจากการช่วยเหลือหรือรับบริจาคที่มีข้อจำกัดในการใช้ เช่น การได้รับความช่วยเหลือในรูปของเงินสดหรือสินทรัพย์ และจะทยอยรับรู้เป็นรายได้ในอนาคต ให้แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินประเภทหนี้สินไม่หมุนเวียน และหากรายการและจำนวนเงินมีสาระสำคัญ ให้เปิดเผยประเภทของรายได้รอการรับรู้ระยะยาวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

6.5.14 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น หมายถึง หนี้สินที่ไม่เข้าลักษณะตามคำนิยามของหนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

6.5.15 ประมาณการหนี้สิน

ประมาณการหนี้สิน หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลา หรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระแต่เป็นระผูกพันในปัจจุบันซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะต้องจ่ายชำระภาระผูกพันนั้นในอนาคต และสามารถประมาณมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ เช่น หนี้สินขาดเซชความเสียหายหนี้สินบำเหน็จบำนาญ หน่วยงานจะรับรู้ประมาณการหนี้สินด้วยจำนวนประมาณการที่ดีที่สุดของรายจ่ายที่ต้องจ่ายชำระภาระผูกพันในปัจจุบัน ณ วันที่จัดทำรายงาน และให้หน่วยงานแสดงประมาณการหนี้สินเป็นหนี้ไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงินของหน่วยงาน

6.5.16 หนี้สินอื่น

หนี้สินอื่น หมายถึง หนี้สินประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น และให้แสดงรายการดังกล่าวเป็นหนี้สินหมุนเวียน หรือหนี้สินไม่หมุนเวียนแล้วแต่กรณีในงบแสดงฐานะการเงิน

6.6 ส่วนทุน/สินทรัพย์สุทธิ

ส่วนทุน (Capital) หมายถึง ผลต่างระหว่างยอดรวมสินทรัพย์กับหนี้สินของหน่วยงาน แสดงถึงทรัพยากรสุทธิที่รัฐบาลได้จัดสรรให้แก่หน่วยงานแต่ละแห่ง ส่วนทุนอาจจะเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากหน่วยงานมีรายได้ส่วนเกินจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาบัญชี ถ้ามีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย จะทำให้ส่วนทุนหรือสินทรัพย์สุทธิของหน่วยงานเพิ่มขึ้น แต่ถ้าหน่วยงานมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ จะทำให้ส่วนทุนของหน่วยงานลดลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของสินทรัพย์ที่หน่วยงานมีอยู่ส่งผลให้ส่วนทุนเปลี่ยนแปลงได้ด้วยเช่นกัน

6.7 ประเภทของทุน

ทุนแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

- (1) ทุนประเดิม (ทุนตั้งต้น)

- (2) รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม
 - งบประมาณ
 - กองทุนบริจาค
 - กองทุนค่าธรรมเนียมการศึกษาเพื่อการพัฒนา
 - กองทุนวิจัย
- (3) รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ
- (4) กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุน

6.8 หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับทุนแต่ละประเภท

6.8.1 ทุนประเดิม หรือทุนตั้งต้น

ทุนประเดิม หรือทุนตั้งต้น หมายถึง หน่วยงานจะบันทึกบัญชีทุนเมื่อเริ่มตั้งหน่วยงานหรือเริ่มปฏิบัติตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง โดยหน่วยงานจะต้องสำรวจสินทรัพย์และหนี้สินเพื่อตั้งยอดบัญชีด้วยจำนวนผลต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินในบัญชีทุน สำหรับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้ถือประกาศกรมบัญชีกลาง โดยให้รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมสิ้นงวดประจำปีงบประมาณ 2548 เป็นทุนประเดิมหรือทุนตั้งต้น สำหรับหน่วยงาน

6.8.2 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม หมายถึง ผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงานที่สะสมมาในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งหน่วยงานจะนำมาบันทึกเพิ่มหรือลดส่วนทุนหรือสินทรัพย์สุทธิ ณ วันที่จัดทำรายงาน

กองทุนบริจาค หมายถึง กองทุนของหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการรับบริจาคเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการตั้งรับบริจาคดังกล่าว โดยกองทุนดังกล่าวจะไม่มี การถือครองสินทรัพย์ หรือมีภาระผูกพันใด

กองทุนค่าธรรมเนียมการศึกษาเพื่อการพัฒนา หมายถึง กองทุนของหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรจากค่าธรรมเนียมการศึกษาที่นักศึกษาชำระเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษา โดยกองทุนดังกล่าวจะไม่มี การถือครองสินทรัพย์ หรือมีภาระผูกพันใด

กองทุนวิจัย หมายถึง กองทุนของหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์งานวิจัยโดยกองทุนดังกล่าวจะไม่มี การถือครองสินทรัพย์ หรือมีภาระผูกพันใด

6.8.3 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ

รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ หมายถึง ผลการดำเนินงานสุทธิในปีปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากการปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย

6.8.4 กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุน

กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุน หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้นำเงินไปลงทุนได้นั้น หากนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดประเภทหลักทรัพย์เมื่อขาย จะต้องปรับราคาทุนของหลักทรัพย์หรือเงินลงทุนนั้นให้เป็นมูลค่ายุติธรรม โดยหน่วยงานจะบันทึกกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุนด้วยจำนวนเงินผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุน ณ วัน

สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีกำไร/ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของเงินลงทุนนี้จะปิดโอนไปรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเมื่อมีการจำหน่ายเงินลงทุนนั้น

7. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับรายได้

7.1 การรับรู้รายได้

7.1.1 การพิจารณาว่ารายการใดจะรับรู้เป็นรายได้จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

- (1) ความหมายของรายได้ตามคำอธิบายศัพท์รายได้ และ
- (2) เกณฑ์การรับรู้รายได้นี้
 - (2.1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ในการเกิดขึ้นของรายได้และ
 - (2.2) สามารถวัดมูลค่าของรายการดังกล่าวได้อย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ

7.1.2 รายได้ตามคำอธิบายศัพท์ดังกล่าวเป็นการไหลเข้าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจตลอดรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจการตามปกติของหน่วยงาน ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะเกี่ยวเนื่องกับการเพิ่มขึ้นในส่วนของสินทรัพย์หรือการลดลงในส่วนของหนี้สิน ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์สุทธิของหน่วยงานเพิ่มขึ้น เช่น รายได้จากการขายสินค้าและบริการ รายได้ดอกเบี้ยการส่งมอบสินค้าหรือบริการเพื่อชำระหนี้ ฯลฯ กระแสเงินสดเข้า เช่น เงินกู้ยืมไม่ถือเป็นรายได้เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินในจำนวนที่เท่ากันจึงไม่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์สุทธิของหน่วยงาน

7.1.3 หน่วยงานจะรับรู้รายได้ในงบแสดงผลการดำเนินงาน เมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์หรือการลดลงของหนี้สิน และเมื่อหน่วยงานสามารถวัดมูลค่าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ หรืออีกนัยหนึ่งการรับรู้รายได้จะเกิดขึ้นพร้อมกับการรับรู้ส่วนที่เพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หรือส่วนที่ลดลงของหนี้สิน

7.2 การวัดมูลค่ารายได้

รายได้ควรวัดมูลค่าโดยใช้มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือค้ำรับ

7.2.1 โดยทั่วไปหน่วยงานจะกำหนดจำนวนรายได้ตามที่หน่วยงานตกลงกับผู้ซื้อหรือผู้ใช้สินทรัพย์ซึ่งจำนวนรายได้ดังกล่าวเป็นมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือค้ำรับหลังจากหักส่วนลดต่างๆ (ถ้ามี)

7.3 ประเภทของรายได้

รายได้อาจจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

- (1) รายได้จากงบประมาณ
- (2) รายได้จากการจัดการศึกษา (บริการ)
- (3) รายได้จากการขายสินค้าและบริการ
- (4) รายได้จากการลงทุนในเงินฝากจากสถาบันการเงิน
- (5) รายได้จากการช่วยเหลืออุดหนุน และบริจาค
- (6) รายได้จากการบริหารสินทรัพย์และการลงทุน
- (7) กำไร/ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์

(8) รายได้อื่น ๆ

7.4 หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับรายได้แต่ละประเภท

7.4.1 รายได้จากงบประมาณ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐอาจได้รับเงินงบประมาณประเภทต่าง ๆ เช่น งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน ในหลายลักษณะ เช่น ได้รับเงินงบประมาณเป็นการล่วงหน้าตามแผนการใช้จ่ายเงิน โดยมีเงื่อนไขว่าให้นำไปใช้เพื่อผลิตผล ผลิตตามบทบาทภารกิจที่ตกลงกันไว้ หากใช้ไม่หมดต้องนำเงินที่เหลือส่งคืนคลัง ได้รับเงินงบประมาณมาในลักษณะจ่ายขาดจากรัฐบาลโดยไม่มีเงื่อนไข ได้รับเงินงบประมาณที่เบิกมาแต่ละรายการเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันของรายการที่เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นแล้ว หรือได้รับเงินงบประมาณในลักษณะไม่มีตัวเงินผ่านมือที่หน่วยงาน แต่เป็นการเบิกหักผลส่งหรือเป็นการจ่ายตรงจากรัฐบาลให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน หากเป็นกรณีที่หน่วยงานได้รับเงินงบประมาณมาในลักษณะจ่ายขาดจากรัฐบาลโดยไม่มีเงื่อนไข หรือได้รับเงินงบประมาณที่เบิกมาแต่ละรายการ เพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันของรายการที่เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นแล้วให้หน่วยงานรับรู้รายได้จากเงินงบประมาณเมื่อได้รับเงินและหากเป็นกรณีที่หน่วยงานได้รับงบประมาณในลักษณะไม่มีตัวเงินผ่านมือที่หน่วยงาน แต่เป็นการเบิกหักผลส่ง หรือเป็นการจ่ายตรงจากรัฐบาลให้กับผู้มีสิทธิรับเงินของหน่วยงาน ให้หน่วยงานรับรู้รายได้จากเงินงบประมาณ เมื่อได้รับหลักฐานแจ้งการจ่ายเงินให้ผู้มีสิทธิรับเงินแล้ว และให้หน่วยงานแสดงรายได้จากเงินงบประมาณในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยให้เปิดเผยประเภทของเงินงบประมาณที่ได้รับไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

7.4.2 รายได้จากการจัดการศึกษา (บริการ) หมายถึง ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่เรียกเก็บจากนักศึกษา

7.4.3 รายได้จากการขายสินค้าและบริการ หมายถึง รายได้ที่หน่วยงานได้รับจากการขายสินค้าและบริการ และหน่วยงานนั้นได้รับอนุญาตให้เก็บรายได้จากการขายสินค้าและบริการนั้นไว้เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานของหน่วยงาน รายได้ที่ได้รับอนุญาตให้เก็บรักษาไว้นี้จะถือเป็นรายได้ที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงาน

7.4.4 รายได้จากการลงทุนในเงินฝากจากสถาบันการเงิน หมายถึง รายได้ออกเบี้ยเป็นค่าตอบแทนที่หน่วยงานได้รับ เนื่องจากการให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์จากเงิน หรือเงินทุนหน่วยงานจะรับรู้รายได้ดอกเบี้ย เมื่อเกิดรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา และให้หน่วยงานแสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

7.4.5 รายได้จากการช่วยเหลืออุดหนุน และบริจาค

รายได้จากการช่วยเหลืออุดหนุนของหน่วยงาน หมายถึง รายได้จากการช่วยเหลือซึ่งหน่วยงานอาจได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือร่วมมือจากต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หน่วยงานจะรับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือเมื่อเข้าเกณฑ์ ดังนี้

- (1) ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ และ
 - (2) รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือได้อนุมัติและยืนยันว่าจะโอนเงินให้ และ
 - (3) จำนวนเงินช่วยเหลือที่จะได้รับสามารถกำหนดได้อย่างน่าเชื่อถือ
- เงินช่วยเหลืออาจมีข้อจำกัดในการใช้หรือไม่ก็ได้ หากเป็นเงินช่วยเหลือที่มีข้อจำกัดใน

การใช้ให้หน่วยงานรับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นต่อการจับคู่รายได้จากเงินช่วยเหลือกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีได้รับความช่วยเหลือเป็นสินทรัพย์ให้หน่วยงานรับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์นั้นตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ หรือในกรณีได้รับความช่วยเหลือโดยมีเงื่อนไขที่จะต้องปฏิบัติตาม หน่วยงานจะรับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือเมื่อได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น และให้หน่วยงานแสดงรายได้จากเงินช่วยเหลือไว้ในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

รายได้จากการรับบริจาค หน่วยงานอาจจะได้รับบริจาคเพื่อไว้ใช้จ่ายในการดำเนินงาน หน่วยงานจะรับรู้รายได้จากการรับบริจาคเมื่อได้รับเงิน อย่างไรก็ตามการรับบริจาคอาจมีข้อจำกัดในการใช้หรือไม่ก็ได้ เช่น หน่วยงานอาจได้รับบริจาคเป็นเงินสดที่ระบุวัตถุประสงค์ให้ใช้จ่ายเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง หรืออาจได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่หน่วยงานเกินกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชี ในกรณีดังกล่าวให้หน่วยงานรับรู้รายได้จากการรับบริจาคตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นต่อการจับคู่รายได้จากการรับบริจาคกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ในกรณีได้รับเงินบริจาคที่ระบุวัตถุประสงค์ให้ใช้จ่ายเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ให้รับรู้รายได้จากการรับบริจาคในงวดเดียวกับการเกิดค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หรือในกรณีได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ให้รับรู้รายได้จากการรับบริจาคตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ และให้หน่วยงานแสดงรายได้จากการรับบริจาคไว้ในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

7.4.6 รายได้จากการบริหารสินทรัพย์และการลงทุน

(1) การบริหารสินทรัพย์ หมายถึง รายได้ หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ที่ราชพัสดุ หรือจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุ ซึ่งมหาวิทยาลัยปกครอง ดูแล หรือใช้ประโยชน์

(2) การลงทุน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการถือครองทรัพย์สินทางการเงินในประเทศ ได้แก่ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนโดยตรงการลงทุนในหลักทรัพย์ และการลงทุนอื่นๆ

7.4.7 กำไร/ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ หมายถึง กำไรที่เกิดจากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานนั้นสามารถเก็บไว้ใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ให้ถือเป็นรายได้ของหน่วยงาน หากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานเกิดผลขาดทุน ให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน หน่วยงานจะรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์เมื่อหน่วยงานนั้นส่งมอบสินทรัพย์ให้กับผู้ซื้อ และให้หน่วยงานแสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงานในกรณีการจำหน่ายสินทรัพย์ที่หน่วยงานไม่สามารถเก็บเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไว้ใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ แต่มีภาระผูกพัน ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินให้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายในบัญชีรายได้แผ่นดินประเภทรายได้จากการจำหน่ายสินทรัพย์และบริการ และถ้าสินทรัพย์ที่จำหน่ายนั้นยังมีมูลค่าสุทธิตามบัญชีอยู่ให้บันทึกถ่วงสินทรัพย์นั้นกับส่วนทุนของหน่วยงาน

7.4.8 รายได้อื่น ๆ หมายถึง รายได้ประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น หน่วยงานจะบันทึกรับรู้รายได้อื่นเมื่อเกิดรายได้ และให้หน่วยงานแสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

8. หลักการและนโยบายบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่าย (Expense) หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีในรูปของกระแสออก (Outflow) หรือการลดลงของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์สุทธิลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการจัดสรรส่วนทุนให้กับเจ้าของ

8.1 การรับรู้ค่าใช้จ่าย

8.1.1 การพิจารณาว่ารายการใดจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

- (1) ความหมายของค่าใช้จ่ายตามคำอธิบายศัพท์ค่าใช้จ่าย และ
- (2) เกณฑ์การรับรู้ค่าใช้จ่าย ดังนี้
 - (2.1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ในการเกิดขึ้นของค่าใช้จ่าย และ
 - (2.2) สามารถวัดมูลค่าของค่าใช้จ่ายได้อย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ

8.2 ประเภทของค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายอาจจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายบุคลากร
- (2) ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรมและการเดินทาง
- (3) ค่าตอบแทน ใช้สอยวัสดุและสาธารณูปโภค
- (4) ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
- (5) หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ
- (6) ค่าใช้จ่ายสวัสดิการสังคม
- (7) ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุน
- (8) ขาดทุนจากการตีราคาสินค้าลดลง
- (9) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

8.3 หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท

8.3.1 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

ค่าใช้จ่ายบุคลากร หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวกับบุคคลและการจ้างงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จบำนาญ ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ เป็นต้น หน่วยงานจะรับรู้ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรเมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น และให้แสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน โดยเปิดเผยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรประเภทต่าง ๆ ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

8.3.2 ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรมและการเดินทาง

(1) ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. 2549 และแก้ไขเพิ่มเติม หน่วยงานจะรับรู้ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรมเมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

(2) **ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปราชการ ตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ.2526 และแก้ไขเพิ่มเติม หน่วยงานจะรับรู้ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

8.3.3 ค่าตอบแทน ใช้สอยวัสดุและสาธารณูปโภค

(1) **ค่าตอบแทน** หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ เช่น ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง ค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน เงินประจำตำแหน่งพิเศษและเงินเพิ่ม เงินช่วยเหลือแก่ผู้ช่วยราชการ

(2) **ค่าใช้จ่าย** หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการใด ๆ (นอกจากบริการ สาธารณูปโภค) รายจ่ายเกี่ยวกับการรับรองและพิธีการ และรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้า ลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น ๆ หน่วยงานรับรู้เมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

(3) **ค่าวัสดุ** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเบิกใช้วัสดุสิ้นเปลืองไปในระหว่างงวด เช่น ยาใช้ไป เวชภัณฑ์มิใช่ยาใช้ไป วัสดุทางการแพทย์ใช้ไป วัสดุวิทยาศาสตร์และการแพทย์ใช้ไป และวัสดุอื่น ๆ ใช้ไป หน่วยงานรับรู้เมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

(4) **ค่าสาธารณูปโภค** หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณูปโภค เช่น

(4.1) ค่าไฟฟ้า

(4.2) ค่าน้ำประปา

(4.3) ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ค่าโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ ค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ ฯลฯ และให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้ใช้บริการดังกล่าว และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้บริการ เช่น ค่าเช่าเครื่อง ค่าเช่าเลขหมายโทรศัพท์ ค่าบำรุงรักษาสาย ฯลฯ

(4.4) ค่าไปรษณีย์ ค่าโทรเลข ค่าธนาณัติ ค่าซื้อดวงตราไปรษณียากร ค่าเช่าตู้ไปรษณีย์

(4.5) ค่าบริการทางด้านโทรคมนาคม เช่น ค่าโทรภาพหรือโทรสาร (FACIMILE) ค่าเทเลกซ์ (TELEX) ค่าวิทยุติดตามตัว ค่าวิทยุสื่อสาร ค่าสื่อสารผ่านดาวเทียม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้ระบบอินเทอร์เน็ต (INTERNET) และค่าสื่อสารอื่น ๆ และให้หมายความรวมถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้ใช้บริการดังกล่าว และ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้บริการหน่วยงานรับรู้เมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

8.3.4 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

(1) **ค่าเสื่อมราคา** หมายถึง การปันส่วนต้นทุนของสินทรัพย์ถาวรอย่างเป็นระบบตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาเกิดจากการสูญเสียศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ถาวรอันเนื่องมาจากเวลา การใช้งาน และความล้าสมัย หน่วยงานจะต้องรับรู้การสูญเสียศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ถาวรในรูปของค่าเสื่อมราคาคู่กับค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นประจำในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ค่าเสื่อมราคาสำหรับหน่วยงานในภาครัฐให้คำนวณโดยใช้วิธีเส้นตรง ที่ดินไม่ต้องคิดค่าเสื่อมราคา เนื่องจากที่ดินมีอายุการใช้งานไม่จำกัด

ในการคำนวณค่าเสื่อมราคา ให้หน่วยงานใช้ดุลยพินิจในการกำหนดอายุการใช้งานของสินทรัพย์โดยใช้ตารางการกำหนดอายุการใช้งานและอัตราค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

อายุการใช้งานของสินทรัพย์ คือ อายุการใช้งานที่คาดว่าหน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากสินทรัพย์นั้น หน่วยงานต้องประมาณอายุการใช้งานของสินทรัพย์ตามดุลยพินิจ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์จากการใช้สินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันในอดีต โดยคำนึงถึงปัจจัย ดังนี้

1) ประโยชน์ที่หน่วยงานคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์โดยประเมินจากผลผลิตที่คาดว่าจะได้จากสินทรัพย์นั้น

2) การชำรุดเสียหายที่คาดว่าจะเกิดจากการใช้งานสินทรัพย์ซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ความถี่ในการใช้งาน แผนการซ่อมและบำรุงรักษา

3) ความล้าสมัยทางด้านเทคนิค

4) ข้อจำกัดทางกฎหมายหรือข้อจำกัดอื่นในการใช้สินทรัพย์

(2) **ค่าตัดจำหน่าย** หมายถึง การปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์นั้น หน่วยงานจะรับรู้การสูญเสียศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนในรูปของค่าตัดจำหน่ายคู่กับค่าตัดจำหน่ายสะสมเป็นประจำในแต่ละระยะเวลาบัญชี โดยใช้วิธีคำนวณค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงเช่นเดียวกับการคิดค่าเสื่อมราคา

ในการคำนวณค่าตัดจำหน่าย ให้หน่วยงานใช้ดุลยพินิจในการกำหนดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า อายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนต้องไม่เกิน 20 ปี นับจากวันที่สินทรัพย์นั้นสามารถให้ประโยชน์ได้ ในการกำหนดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน หน่วยงานต้องใช้ดุลยพินิจโดยคำนึงถึงปัจจัย ดังนี้

1) ประโยชน์ที่หน่วยงานคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

2) วงจรชีวิตของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประมาณการอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันที่นำมาใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน

3) ความล้าสมัยด้านเทคนิค ความล้าสมัยเนื่องจากวิทยาการสมัยใหม่ หรือความล้าสมัยที่เกิดจากปัจจัยอื่น

4) การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของผู้ใช้ต่อผลผลิตหรือบริการที่เป็นผลจากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้น

5) ระดับค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เพื่อดำรงไว้ซึ่งประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้น

6) อายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอาจถูกจำกัดโดยอายุการใช้งานของสินทรัพย์อื่นที่ต้องใช้ร่วมกัน

7) ข้อจำกัดทางกฎหมาย หรือข้อจำกัดอื่นในการใช้สินทรัพย์

8.3.5 หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ

(1) หนี้สูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่หน่วยงานได้ติดตามทวงถามอย่างถึงที่สุดแล้วแต่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หน่วยงานจึงได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี ดังนั้นหนี้สูญจึงเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงาน หนี้ที่หน่วยงานเรียกเก็บเงินไม่ได้จะจำหน่ายออกจากบัญชีเป็นค่าใช้จ่าย

หน่วยงานสามารถตัดจำหน่ายหนี้สูญได้ เมื่อได้ติดตามทวงถามโดยมีหลักฐานที่แน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจแล้ว ให้ตัดจำหน่ายลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการ โดยการบันทึกบัญชีหนี้สูญและลดจำนวนลูกหนี้พร้อมกับลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน และให้หน่วยงานแสดงหนี้สูญในรายการค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กองคลังกำหนด

(2) หนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้หน่วยงานจะประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และรับรู้หนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่ายคู่กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้แสดงรายการหนี้สงสัยจะสูญในรายการค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

หน่วยงานจะเลือกใช้วิธีใดในการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ ให้พิจารณาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการ หน่วยงานสามารถเลือกประมาณจากยอดลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการทั้งหมด หรือจากกลุ่มของอายุลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการที่ค้างชำระ

8.3.6 ค่าใช้จ่ายสวัสดิการสังคม

ค่าใช้จ่ายสวัสดิการสังคมหมายถึง รายจ่ายผลประโยชน์ทางสังคมที่ให้แก่ประชาชนทั่วไปตามแผนการประกันสังคม เช่น ค่าสวัสดิการสังคม-ประกันสังคม ค่าสวัสดิการสังคม-นายจ้าง ค่าสวัสดิการสังคม-อื่น

8.3.7 ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน

ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นเงินอุดหนุนหรือจ่ายเป็นเงินช่วยเหลือให้แก่องค์กรหรือบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับผลตอบแทนทางการเงิน หรือไม่ได้รับสินค้าและบริการใดเป็นการแลกเปลี่ยน ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนนี้อาจจ่ายตามกฎหมาย ตามนโยบายของรัฐบาล หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือชุมชน เช่น ค่าใช้จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร ค่าใช้จ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น

8.3.8 ขาดทุนจากการตีราคาสินค้าลดลง

มูลค่าสุทธิที่จะได้รับของสินค้าคงเหลืออาจลดลงต่ำกว่าราคาทุนของสินค้าคงเหลือเนื่องจากความเสียหาย ล้าสมัยหรือราคาขายลดลง มูลค่าที่ลดลงของสินค้าคงเหลือ เนื่องจากการปรับราคาเพื่อให้แสดงเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับถือเป็นผลขาดทุนจากการตีราคาสินค้าลดลง หน่วยงานจะรับรู้ขาดทุนจากการตีราคาสินค้าลดลงเป็นค่าใช้จ่าย เมื่อมีการปรับราคาสินค้าคงเหลือพร้อมกับการลดยอดสินค้าคงเหลือ และให้แสดงรายการดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

8.3.9 ค่าใช้จ่ายอื่น

ค่าใช้จ่ายอื่น คือ ค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นหน่วยงานจะรับรู้ค่าใช้จ่ายอื่นเมื่อเกิดค่าใช้จ่ายนั้น และให้หน่วยงานแสดงรายการดังกล่าวในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน โดยเปิดเผยประเภทของค่าใช้จ่ายอื่นไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน